

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ครูผู้สอน ครูชลภักดี คงกำเนิด
ครูวาสนา โพธิวงศ์

ทบทวน

ความรู้เดิม

ประโยค

ประโยค

คำหรือกลุ่มคำที่นำมา
เรียงต่อกัน มีความหมาย
สมบูรณ์ ชัดเจน ครบถ้วน
เช่น - **นักเรียนอ่านหนังสือ**
- **แม่วิ่งไล่จับหนู**
- **แม่หันผักกาด**

ร่วมกันพิจารณาส่วนประกอบของประโยค

แม่हनั้ผ้กกาต

ประธาน	ขยาย ประธาน	กริยา	กรรม	ขยาย กรรม	ขยาย กริยา
แม่	-	हनั้	ผ้กกาต	-	-

ร่วมกันพิจารณาส่วนประกอบของประโยค

แม่ของฉันหันผักกาดเป็นขึ้น

ประธาน	ขยาย ประธาน	กริยา	กรรม	ขยาย กรรม	ขยาย กริยา
แม่	ของฉัน	หัน	ผักกาด	-	เป็นขึ้น

คำถามตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ

นักเรียนคิดว่าประโยคทั้งสองสามารถใช้สื่อสารได้หรือไม่ เพราะอะไร

๑. แม่หันผักกาด

๒. แม่ของฉันหันผักกาดเป็นขึ้น

ส่วนประกอบประโยค

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกหลักการจำแนกส่วนประกอบของประโยคได้
๒. จำแนกส่วนประกอบของประโยคได้
๓. เห็นความสำคัญของการจำแนกส่วนประกอบของประโยค

คำถามเข้าสู่ประเด็นสำคัญของเนื้อหา

คำถาม : นักเรียนสามารถจำแนกส่วนประกอบ
ของประโยคได้อย่างไร จงบอกเหตุผล

คำตอบ : อ่านประโยคให้เข้าใจ และวิเคราะห์
จำแนกส่วนประกอบของประโยคว่ามีอะไรบ้าง

ฝึกจำแนกส่วนประกอบของประโยค

๑. สมปองชอบผลไม้รสหวาน

๒. มานีพูดจาไพเราะ

๓. พ่อของฉันวิ่งเร็วมาก

๔. แม่ครัวคนนั้นทำกับข้าวเก่งมาก

๕. พี่ชายของฉันลี้ยงรถยนต์สะอาดมาก

๑. สมปองชอบผลไม้รสหวาน

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
สมปอง	-	ชอบ	ผลไม้	รสหวาน	-

เป็นประโยค ๓ ส่วน

๒. มานี้พุดจาไผเราะ

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
มานี้	-	พุดจา	-	-	ไผเราะ

เป็นประโยค ๒ ส่วน

๓. พ่อของฉันวิ่งเร็วมาก

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
พ่อ	ของฉัน	วิ่ง	-	-	เร็วมาก

เป็นประโยค ๒ ส่วน

๔. แม่ครัวคนนั้นทำกับข้าวเก่งมาก

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
แม่ครัว	คนนั้น	ทำ	กับข้าว	-	เก่งมาก

เป็นประโยค ๓ ส่วน

๕. พี่ชายของฉันล้ากรองยนต์สะอาดมาก

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
พี่ชาย	ของฉัน	ล้า	กรองยนต์	-	สะอาดมาก

เป็นประโยค ๓ ส่วน

กิจกรรมพัฒนาการจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ให้นักเรียนจำแนกส่วนประกอบของประโยค
ตามที่กำหนดให้ จำนวน ๑๐ ประโยค

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- ๑) นักเรียนทำใบงานที่ ๑๐
เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบ
ของประโยค
- ๒) สามารถจับคู่หรือทำเป็นกลุ่มก็ได้
- ๓) เมื่อทำเสร็จให้ส่งที่ครูประจำวิชา

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

- ๑) แจกใบงานที่ ๑๐
- ๒) - สังเกตการทำงานของนักเรียน
- ให้คำแนะนำแก่นักเรียน
- ๓) ตรวจใบงานที่ ๑๐
- ๔) ประเมินการจำแนก
ส่วนประกอบของประโยค

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนส่วนประกอบของประโยคในช่องภาคประธานและภาคแสดงให้ถูกต้อง

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๑. ตำรวจคนนั้นจับผู้ร้าย						
๒. นักเรียนทำการบ้านส่งครู						
๓. คุณยายกินส้มตำอร่อยมาก						

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๔. แมวใหญ่วิ่งไล่จับหนูเล็ก						
๕. ครูมาโรงเรียนแต่เช้า						
๖. สุนัขเห่าคนแปลกหน้า						

ใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๗. ผู้ปกครองดูบุตรหลานแสดงละคร						
๘. นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน						
๙. ดอกมะลิสีขาวมีกลิ่นหอม						
๑๐. แม่ครัวทำกับข้าวอร่อยมาก						

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ความหมายของประโยค

ประโยค คือ คำหรือกลุ่มคำที่เรียงต่อกันและมีความหมายสมบูรณ์ สามารถสื่อความได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร หรือมีสภาพอย่างไร มีความกระชับชัดเจนในการสื่อสารประโยคหนึ่ง ๆ

ประโยค ๒ ส่วน ประกอบด้วย **ประธาน + กริยา**

ประโยค ๓ ส่วน ประกอบด้วย **ประธาน + กริยา + กรรม**

**** ซึ่งประโยคทั้ง ๒ ชนิด จะมีส่วนขยายหรือไม่มีก็ได้ ****

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

วิธีการจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ในการจำแนกส่วนประกอบของประโยค เราควรมีวิธีการจำแนกเพื่อช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ส่วนประกอบของประโยคได้ โดยมีวิธีดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นอ่านทำความเข้าใจประโยค

๑.๑ อ่านประโยคให้เข้าใจว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

๑.๒ สังเกตบริบทของประโยคว่าประโยคนั้นมีสภาพอย่างไร

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ขั้นที่ ๒ ขั้นสร้างตาราง

๒.๑ สร้างตารางจำแนกส่วนประกอบของประโยค ดังนี้

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ขั้นที่ ๓ ขั้นวิเคราะห์ส่วนประกอบของประโยค

๓.๑ เขียนประโยคลงในช่องประโยค

๓.๒ วิเคราะห์ส่วนประกอบของประโยค โดยเขียนจำแนกส่วนประกอบต่าง ๆ ลงในช่องว่างให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน เช่น

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
สมปองชอบผลไม้	สมปอง	-	ชอบ	ผลไม้		-
มานี้กระโดด	มานี้	-	กระโดด	-	-	-
แม่ครัวคนนั้นทำกับข้าวเก่งมาก	แม่ครัว	คนนั้น	ทำ	กับข้าว	-	เก่งมาก

ใบความรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ประโยคและส่วนประกอบของประโยค

ขั้นที่ ๔ ขั้นตรวจทาน

๔.๑ ตรวจทานส่วนประกอบของประโยค

๔.๒ ตรวจทานการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง

ขั้นที่ ๕ ชี้นำเสนอและประเมินผล

๕.๑ นำเสนอผลงาน โดยอาจให้เพื่อน ๆ ช่วยดูและช่วยตรวจ

๕.๒ ครูตรวจสอบความถูกต้อง ประเมินผล และให้คะแนน

สรุปการทำกิจกรรม

เฉลยใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๑. ตำรวจคนนั้นจับผู้ร้าย	ตำรวจ	คนนั้น	จับ	ผู้ร้าย	-	-
๒. นักเรียนทำการบ้านส่งครู	นักเรียน	-	ทำ	การบ้าน	-	ส่งครู
๓. คุณยายกินส้มตำอร่อยมาก	คุณยาย	-	กิน	ส้มตำ	-	อร่อยมาก
๔. แมวใหญ่ไล่จับหนูเล็ก	แมว	ใหญ่	ไล่จับ	หนู	เล็ก	-

เฉลยใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๕. ครูมาโรงเรียนแต่เช้า	ครู	-	มาโรงเรียน	-	-	แต่เช้า
๖. สุนัขเห่าคนแปลกหน้า	สุนัข	-	เห่า	คน	แปลกหน้า	-
๗. ผู้ปกครองดูบุตรหลานแสดงละคร	ผู้ปกครอง	-	ดู	บุตรหลาน	แสดงละคร	-

เฉลยใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๘. นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน	นักเรียน	-	รับประทาน	อาหาร	กลางวัน	-

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง	
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	บทประกอบกริยา หรือส่วนเติมเต็ม
๙. ดอกมะลิสีขาวมีกลิ่นหอม	ดอกมะลิ	สีขาว	มี	กลิ่นหอม

เฉลยใบงานที่ ๑๐ เรื่อง การจำแนกส่วนประกอบของประโยค

ประโยค	ภาคประธาน		ภาคแสดง			
	ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
๑๐. แม่ครัวทำกับข้าวอร่อยมาก	แม่ครัว	-	ทำ	กับข้าว	-	อร่อยมาก

คำถามสรุปบทเรียน

การจำแนกประโยคออกเป็น
“ประธาน กริยา กรรม และส่วนขยาย”
จะช่วยให้เกิดประโยชน์อย่างไร

ช่วยให้เข้าใจประโยคและสามารถ
จำแนกส่วนประกอบของประโยคได้

บทเรียนครั้งต่อไป

“หลักการเขียนเรียงความ”

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบความรู้ที่ ๑๑ เรื่อง หลักการเขียนเรียงความ
๒. ใบงานที่ ๑๑ เรื่อง การเขียนแบบร่างเรียงความ
๓. สมุดบันทึกหรือสมุดวิชาภาษาไทย
๔. หัวข้อที่สนใจเขียนเรียงความ

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th